उद्यानस् m. [वश्-कनिस संप्र॰ Un. 4. 238] (Nom. sing. उद्याना; Voc. sing. उद्यानम्, उद्यान, उद्यानः) N. of Sukra, regent of the planet Venus, son of Bhrigu and preceptor of the Asuras. In the Vedas he has the epithet (or patronymic name) Kāvya given to him, probably because he was noted for his wisdom; मित्रावरणानुशानां कान्यम् (अवधः) Av. 4. 29. 6. cf. कवीनामुशना कविः Bg. 10. 37; He is also known as a writer on civil and religious law (Y.1.4). and as an authority on civil polity; शास्त्रमुशनसा प्रणीतम् Pt. 5; अध्यापितस्योशनसापि नीतिम् Ku. 3.6.—Comp.—प्रियम् A kind of gem Called गोमेद (वेड्स्प ?)

उशना ind. Ved. Joyfully, willingly.

उराजा Ved. 1 Wish, desire, -2 The plant from which Soma juice is produced. -3 N. of a wife of Rudra.

उरिज Ved. 1 Desiring, striving earnestly. -2 Devoted to, willing. -m. 1 Fire. -2 Ghee or clarified butter.

उशिजः N. of the father of Kaksivat.

उशी Wish, desire.

उद्दोन्य Ved. To be wished for or desired.

उराती 1 Injurious talk. -2 Cutting speech.

उशीनराः (pl.) N. of a country (Central India? M. W.) and its inhabitants. सोवसदुशीनरेषु Kaus. Up. 4.1. -f. A queen of that people; य आवहदुशीनराण्या अनः Av. 10. 59. 10.

उशी (षी) रः, -रम्, उशी (षी) रकम् The fragrant root of the plant Andropogon Muricatus (वरिणमूल, Mar. काळावाळा); स्तनन्यस्तोशीरम् ई. 3. 9. -री A sort of grass, a small sort of Saccharum.

उशीरिक a. Trading in or selling Usira.

उष् 1 P. (ओषति, उनोष, ओषाञ्चकार, ओषित-उपित-उष्ट)
1 To burn, consume; ओषाञ्चकार कामाप्तिदेशवक्त्रमहिनेशम्
Bk. 6. 1, 14. 62; Ms. 4. 189. -2 To punish, chastise;
दण्डेनैन तमप्योषेत् Ms. 9. 273. -3 To kill, injure.

39 a. Burning. -9: 1 Early morning, dawn, daybreak. -2 A libidinous man, -3 Saline earth. -4 Bdellium.

उषणम् 1 Black pepper. -2Ginger. -3 The root Piper Longum. -णा Piper Longum. -2 Piper Chaba (चिनिक). -3 Dried ginger.

उपपः 1 Fire. -2 The sun.

उषित p. p. 1 Burnt, consumed. -2 (fr. वस्) Dwelt, fixed, remaining in or on; stale. -3 Quick, expeditious. -तम् Habitation. ^oगवीन (= आशितंगवीन).

सं. इं. को....६१

उष्ण a. [उष्-नक् Un. 3. 2.] 1 Hot, warm; अंशुः, अरः &c. -2 Sharp, strict, active; आददे नातिशीतोष्णो नमस्वानिव दक्षिण: ; R. 4.8 (where उच्च has sense 1 also). -3 Pungent, acrid (as a रस). -4 Clever, sharp. -5 Choleric, warm, passionate. - = - = - = 1 Heat, warmth. -2 The hot season (ग्रीष्म); उष्णे वर्षति शीते वा मास्ते वाति वा भुशम् । न कुर्वातात्मनस्त्राणं गोरकृत्वा तु शक्तितः ॥ Ms. 11. 113. -3 Sunshine. -4A deep or feverish sigh. तप्यमानामिवोष्णेन मृणालीमचिरोद्शताम् Rām. 5. 19. 17. - 5 Sorrow, distress (of separation, bereavement &c.); उष्णादितां (नीलकण्ठीमिव) Rām. 5. 5. 25. - voi: An onion. - voii 1 Warmth, heat. -2 Consumption. -3 Bile. शीतोष्णे चैव बायुश्व त्रयः शारीरजाः गुणाः Mb. 12. 16. 11. °अङ्गत्वम् , भलत्वम् Bile, disease. -Comp. -अंगुः, -करः, -गुः, -दीधितः, -रिशः, -रुचिः 'hot-rayed', the sun; लोकेन चैतन्यमिवोष्णरःमेः R. 5. 4. परि-धेर्मुक्त इवोष्णदीधितिः R. 8.90; Ku. 3.25. -अभिगमः, -आगमः, -उपगमः approach of heat, hot season. -असहः the cold season. -उदकम 1 warm or hot water. -2 a body-shampooer (अङ्गमर्दक); cf. Rām. 2. 83. 14. 'उच्णोदकं समुहेखोद्वाहनोद्वर्तनेषु च ' -उष्ण a. Very hot; उष्णोष्णशीकरसजः Si. 5. 45. -काल:, -गः 1 the hot season; चलं हि तव सौभाग्यं नद्याः स्रोत इवोष्णगे Ram. 2. 7. 15. -2 The rainy season; गङ्गावेगमिवोष्णगे Mb. 5. 139. 11 (according to the नीलकण्ठ-भाष्य). -करण a. heating. -गन्धा N. of a plant (Mar. कोळिंजन). -गुः The sun; क्षणेन नारायामास नै्शं तम इवोष्णगुः Bhag. 10. 76. 17. -नदी the hot river वैतरणी or the river of hell. -बाष्पः 1 tears. -2 hot vapour. -वारणः, -णम् an umbrella, parasol; यदर्थमम्भोजिमवोष्णवार्णम् Ku. 5. 52. -वीर्यः Delphinus Gangeticus (शफरा मत्स्य).

उष्णक a. 1 Sharp, smart, active; य पुनराशु कर्तव्यानर्थानाश्चेव करोति स उच्यते उष्णक इति Mbh. on P. V. 2. 72. -2 Sick with fever, suffering pain. -3 Warming, heating. -4 Bent, stooping. -कः 1 Fever. -2 The hot season, summer. -3 Revolving, turning round. -4 The betel-nut; Nigh.

उज्णता, -त्वम् Heat, warmth.

उष्णालु a. [उष्णं न सहते, आलु Vart. on P. V. 2. 122.] Not being able to bear heat, scorched by, suffering from, heat; उष्णालुः शिशिरे निषीदति तरोर्मूलालवाले शिखी V. 2. 23.

उध्णिका Rice-gruel.

उष्णिमन् m. Heat; संस्पर्शेजोिष्णमानं विजानाति Ch. Up. 3. 13. 7.

उच्चीगङ्गा The hot Gangā i. e. the Badarī (having hot sources).

उद्मः, -उद्मकः [उष्-मक्] 1 Heat. -2 The hot season, summer. -3 Spring. -4 Anger, warmth of temper. -5 Ardour, eagerness, zeal. -Comp. -अन्वित a. enraged. -आगमः, -उपगमः the hot season. -पः 1 the son of Bhrigu. -2 the manes; a deceased ancestor. -मास् m. the sun. -स्वेदः a vapour bath.